

Gemeente van onze Heer Jezus Messias

1. De apostolische geloofsbelijdenis mag dan trinitarisch van karakter zijn, we mogen dan ons geloof uitspreken in de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, de meeste ruimte - een passend woord toch eigenlijk bij degene over wie het gaat - de meeste ruimte komt toe aan de Zoon, aan Messias Jezus; het apostolicum gebruikt niet het Hebreeuwse (Messias), maar het Griekse woord: Christus. Van de twaalf artikelen gaan de helft - zes artikelen - over de tweede persoon van de Triniteit, over Jezus. En als je dan nog weer wat preciezer kijkt, dan ontdek je dat de eerste artikelen die over Hem gaan zijn begin betreffen en dat direct daarna over het laatste deel van zijn weg gesproken wordt.

Wat we afgelopen vrijdag op het groothuisbezoek constateerden, dat is dat zijn leven tussen zijn begin en einde geen plek heeft in de apostolische geloofsbelijdenis, dus niet zijn bijzondere ontmoetingen met mensen, niet ook zijn bijzondere woorden: helend, troostend, en bij vlagen ook uitermate kritisch en confronterend, noch ook zijn wonderen, zijn bijzondere daden. In het apostolicum heeft het geen plek dat er mensen achter hem aangingen en dat mensen hem op een gegeven moment niet meer konden volgen, in alle betekenissen van het woord.

Dat middenstuk van Jezus' leven missen we toch, als we heel eerlijk zijn. Wat je daarin ook hoort, is dat mensen zeggen: 'Wij missen toch eigenlijk zijn menselijke kant.' Maar zou dat stuk van zijn leven daartussen toch ook opgenomen zijn, dan zou je, als het goed is, toch niet veel anders horen dan wat je al met het begin en het einde te horen kreeg. Als je echt eerlijk naar heel zijn leven kijkt, dan zit daar in die zin toch geen verschil in. Dan kan je toch niet zeggen dat begin en einde hemels zijn en zijn leven daartussen aards. Dan misken je toch dat leven daartussenin.

2. Niet alleen zijn begin heeft hier zijn plek, maar ook - en nog veel meer - het laatste deel van zijn weg. De geloofsbelijdenis schetst die zelfs heel nauwkeurig: 'die geleden heeft, onder Pontius Pilatus is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle, ten derde dage wederom opgestaan uit de doden, opgevaren ten hemel, zittende ter rechterhand Gods des almachtigen Vaders'

Het apostolicum tekent alleen Jezus' begin en einde. Dat is Johannes, zou je bijna zeggen. Deze evangelist concentreert zich ook steeds op dat begin en op zijn einde. Hij laat ons horen dat Hij uit de hemel afkomstig is en dat Hij daarheen uiteindelijk weer terugkeert. Zijn verheerlijking noemt Johannes dat steeds, en dan heeft hij het niet alleen over zijn opname in heerlijkheid in de hemel, maar dan begint die verheerlijking al bij zijn dood.

3. Gemeente, de Veertigdagentijd mag nog niet begonnen zijn, we zitten nog tussen de Epifaniezondagen en de Veertigdagentijd in, maar we willen op deze zondag toch al bezig gaan met dat laatste deel van zijn weg - dat deel dat trouwens in de evangeliën ook een grote plaats inneemt. Dat deel waar we vroeger met alle grote woorden uit de traditie over spraken, woorden als offer, verzoening, sterven voor onze zonden, plaatsvervangend, dat zo beladen en belaste woord genoegdoening/satisfactie, woorden, waarmee veel mensen moeite hebben gekregen, die ze niet zo makkelijk meer in hun mond nemen, woorden waar je vaak ook moeilijk bij kan, en die vroeger wel heel vaak in de kerk klonken, nog wel eens op een manier dat je er juist *geen* contact mee kreeg. Ze kwamen nog wel eens tot je op een manier dat velen er eerder vervreemd van raakten dan dat die woorden je aanspraken en raakten.

4. Al *dat* soort woorden, waarmee toch iets aangegeven werd van de betekenis van zijn gang voor ons, ontbreken in de apostolische geloofsbelijdenis. Alleen de weg zelf wordt weergegeven. 'Een hele rij van *feitelijkheden*' zei iemand op het groothuisbezoek, de week daarvoor. Zo komt het over. Zo beleven we dat toch blijkbaar ook, alsof het feitelijkheden zijn. Zo zijn we er ook in opgevoed. En het is moeilijk, zo merk je dan, om daarvan los te komen, om die weg anders te gaan zien, om er een spirituele weg in te herkennen. Wij beleven al die dingen die genoemd worden, lijden, dood, begraven, zijn nederdaling, zijn opstanding en hemelvaart en zijn zitten aan de rechterhand van God als allemaal *afzonderlijke* gebeurtenissen, waar het feitelijk (*sic*) om één geheel, ik kan beter zeggen, om één (vloeiende) beweging gaat, waarbij zijn dood niet losgemaakt mag worden van zijn opstanding en zijn opstanding niet van zijn kruisiging. Maar daartoe zijn wij wel sterk geneigd. Dat zal met onze historische manier van kijken van doen hebben. Die heeft ons ertoe gebracht om alles wat er in de apostolische geloofsbelijdenis over zijn gang gezegd wordt, te beschouwen als historische gebeurtenissen, waarbij we dan met zoiets als de hemelvaart in de knoop komen, omdat we dan zeggen dat zoiets toch niet kan.

Denk je dat het hier om historische feiten gaat, ja, dan kan je ze allemaal los van elkaar zien, maar kijk je vanuit het geloof zelf, dan ben je in staat om te zien dat al die dingen samen: lijden, sterven, opstanding en hemelvaart, allemaal bij elkaar één weg willen aangeven.

Eén beweging die op verschillende manieren is te duiden: bijvoorbeeld dat koningschap eigenlijk niets voorstelt, als diegene niet van dienen weet, als diegene de voeten van de anderen niet wil wassen, *of* dat je het leven pas echt kan winnen, als je het uit handen durft te geven *of* die ontdekking dat liefde niet een kwestie is van geven en nemen, maar dat echte liefde alleen maar weet van jezelf weggeven en/of dat liefde in staat is om te vergeving te schenken. Kijk, gemeente, over die weg van Messias Jezus is niet op één manier te spreken. Dat gebeurt ook in het Nieuwe Testament; tal van beelden worden er daar gebruikt. Beelden die ik, als ik eerlijk ben, misschien wel wat liever in het apostolicum zag dan deze 'feitelijkheden', zoals diegene zei. En je kan begrijpen wat hij zegt, meer nog in wat hij niet zegt, namelijk dat het nu in de apostolische geloofsbelijdenis nu zo gezegd wordt dat het niet erg dichtbij je komt. De spiritualiteit ontbreekt erin.

5. Bij het begin van die weg wil ik vandaag stilstaan: 'die geleden heeft.' Velen zullen daar direct achteraan zeggen: 'die geleden heeft onder Pontius Pilatus'. Hoe gebruikelijk het ook mag zijn om dat *zó* te zeggen, het doet geen recht aan de geloofsbelijdenis. Dat 'onder Pontius Pilatus' moet bij het vervolg gelezen worden: 'onder Pontius Pilatus is gekruisigd'. U moet zelfs weten dat deze zin ('die geleden heeft') vroeger zelfs ontbroken heeft!

'Die geleden heeft.' Weet u wat mij nou eigenlijk het beste lijkt, als ik nou even mijn mond zou houden, zodat u dat tot u door kan laten dringen, die woorden, zodat je dat tot je door kan laten dringen in een wereld waar zoveel geleden wordt. Daar raak je dan toch diep van ontroerd, dat dat het allereerste is dat je dan van Hem te horen krijgt: 'die geleden heeft.' Dan moet een mens, ... dan moet een mens die lijdt, toch in elk geval betrokkenheid voelen, weten dat je niet alleen staat in jouw lijden, in elk geval weten dat je lijden *gedeeld* wordt! Dat er iemand is die het lijden zelf kent, die weet wat het is, die weet wat je dan doormaakt.

6. Ik las u Lucas 9 voor, die passage over de belijdenis (!) van Petrus. Een cruciaal gedeelte. Die precies in het midden van het evangelie staat, als u mij goed begrijpt. Hier vindt de wending plaats die zo karakteristiek is voor het evangelie. Waar je dan na het voorgaande helemaal het idee hebt dat je in het Koninkrijk terecht bent gekomen, getuige die overvloedige maaltijd die bereid wordt, op een plek dat je dat toch echt niet verwacht (9:10-17), zie hoe er dan uiteindelijk toch *eentje* Hem herkent, na zo'n messiaanse maaltijd: dat moet toch de Messias. Dan zijn wij op het hoogtepunt van het evangelie, met die herkenning. Daar gaat het tenslotte steeds om in het hele evangelie.

En dan ? Dan klinken er direct daarna totaal andere woorden. Woorden die daar helemaal niet bij passen, zou je toch zeggen. Het zijn toch niet bepaald dingen die bij een Messias horen, toch? 'De Mensenzoon moet veel lijden!' Dat is het eerste dat hij dan zegt, op zo'n moment! Kan u hem nog volgen?

Goed, een mens heeft tijd nodig, zoals Petrus dat nodig heeft, om te ontdekken wie Hij (Jezus) is. Dat kan eigenlijk niet verbazen! Wie van u houdt er nou rekening mee dat er dingen in je omgeving gebeuren die met God van doen hebben, in wie je iets het koningschap van God herkent. Dat zou bij ons toch ook even duren. Goed, je kan mooie dingen zien, je kan heil in deze wereld meemaken, maar om dat nu op God zelf terug te koppelen, we doen het niet snel, niet makkelijk. Misschien omdat we Hem toch niet echt op ons vlak verwachten?

Een mens heeft tijd nodig, zoals dat ook voor de apostolische geloofsbelijdenis geldt. Ook daar heb je tijd voor nodig, om in de gaten te krijgen wat men nou eigenlijk met deze formuleringen tot uitdrukking wil brengen. Dat geldt ook bij de evangeliën. Die vraag krijg je niet direct beantwoord. En bedenk dat je op het moment dat je antwoord zou kunnen geven, dat je dan woorden naar je toekrijgt zoals dat bij Petrus het geval is, woorden die daar toch eigenlijk geheel mee in strijd zijn, die je nu niet direct met het voorgaande zou kunnen rijmen. Op dat moment dat je het in de gaten krijgt wie Hij is, of dat dat nu uit jezelf gebeurt, of omdat je dat van boven geopenbaard krijgt, houd er dan maar rekening mee dat je geheel andere woorden te horen krijgt. Zoals dat eigenlijk ook in de apostolische geloofsbelijdenis gebeurt. Je hebt nog maar amper gehoord dat Hij uit de hemel afkomstig is, of u moet de eerstvolgende zin horen: 'die geleden heeft ..'

7. Wat ermee gezegd wil zijn, wat *Hij* ermee wil zeggen: 'Weet dat er aan die weg van Mij nog een andere kant zit, die ik niet zal ontlopen, omdat dat *vóór* mij ook niet is gebeurd. Iedereen, door God geroepen, heeft tegenkanting gekend, is dwars gezeten, de boodschap die gebracht werd, bij de vuilnisbak gezet. Mensen die jou en je boodschap niet hoeven, niet moeten, en die je dat ook heel duidelijk laten weten, ja die je zelfs wel om zeep willen brengen, als ze daarmee jouw verhaal kunnen uitschakelen. Dat alles dat gebeurd is, dat zal mij ook overkomen, ik ga er niet aan voorbij.'

8. '*De Mensenzoon* moet veel lijden ...'. Ziet u de verandering? Waar Petrus hem net daarvoor nog de *Christus* had genoemd, waar hij Hem aan de kant van God plaatste, daar doet hij dat zelf niet! Zou u dat

alstublieft vast willen houden, niet alleen de komende week, maar ook daarna: dat Hij zichzelf niet aan de kant van God, maar aan onze kant ziet. Hij noemt zichzelf immers *Mensenzoon*! U weet wat die aanduiding betekent. 'Zoon van ..' betekent 'helemaal behorend bij'. Helemaal behorend bij ... God, nee helemaal behorend bij mensen, bij u en mij. Wat Hij u en mij wil laten horen, weten, zien is dat Hij aan onze kant staat.

De Mensenzoon *moet* veel lijden. Moeten? Ja, moeten! Dat *moeten*, waar wij altijd zoveel moeite mee hebben, maar het is een moeten, omdat u er bent, omdat hij niet aan ons lijden voorbij wil en kan. Dat moet, ja! Inderdaad, dat moet. Zou dat niet gebeuren, Hij zou niet aan onze kant staan!

9. We kennen de traditie om te mediteren niet echt. Om verderop in de week nog eens stil te staan en bezig te zijn met wat we zondags gehoord hebben, om dat nog eens heel diep bij je naar binnen te brengen. Misschien moeten we daar toch nog eens mee beginnen, deze week wellicht al, stilstaan bij dit artikel 'die geleden heeft ..', stilstaan bij die woorden uit het evangelie, over het lijden van de Mensenzoon, en misschien moet je alleen al die titel Mensenzoon in je laten resoneren: Hij die helemaal bij mensen hoort, Hij die helemaal bij mij hoort. Meditatie om daarvan vervuld te raken, van die feitelijkheid (!) dat Hij, de Here God, niet aan het lijden van mensen voorbijgaat, dus ook niet aan dat lijden van u en mij!

In de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

Schriftlezingen:

Jesaja 52:13-53:12

Lucas 9:18-22 en 1 Petrus 2:19-25

Zondag Sexagesima, 15 februari 2009

Bethelkerk, Den Haag-Loosduinen

ds. Nico Riemersma